
glazbenopovijesne teme

Izvorni znanstveni rad
UDK 787.6 : 681.81 Gutschy/Lukić (091)(497.5)
Primljeno 2015-09-24
Prihvaćeno za tisak 2015-12-10

ALPHONSE M. GUTSCHY I JERONIM LUKIĆ – TAMBURAŠKI REFORMATORI

Jadran Jeić, Zagreb

Sažetak

Alphonse Michael Gutschy osmislio je 1890-ih godina vlastiti tamburaški sustav ugađanja, kako bi unaprijedio tamburu i približio je klasičnim orkestralnim glazbalima. Radi se o prvoj ozbiljno razrađenoj primjeni kromatskog kvintnog sustava ugađanja tambura na ovim prostorima. Isprva se radilo o dvoglasnom kvintnom sustavu, a od 1935., zajedno s partnerom Jeronimom Lukićem, Gutschy je uveo treći glas pa je sustav postao troglasni kvintni. Reforma je doživjela mnoge kritike tamburaške javnosti dok konačno nije usvojena. Danas se vrlo rijetko koristi u pojedinim orkestrima, ali je zasigurno imala veliki utjecaj na razvoj tambure kao orkestralnog glazbala. O povijesti reforme i životima njezinih utemeljitelja nikad, do ovog rada, nije opširnije pisano.

Ključne riječi: reforma tamburaškog sustava; kvintni kromatski sustav ugađanja; razvoj tambure u 19. i 20. stoljeću; Zagreb – majstori glazbalari

Pišući o zagrebačkim glazbalarskim obrtimi i počecima industrijske proizvodnje glazbala, poglavito onima koji su izradivali omiljeno narodno glazbalo tamburu, naišao sam na zanimljivu izjavu iz 1897. o negrađenju "pregrađenih" Gutschyjevih tambura, potpisano od četiri najznačajnija graditelja glazbala Terezije Kovačić iz Tvornice tambura Terezije Kovačić, Andrije Cara iz Radionice tambura Andrije Cara, Tomaya i Tkalčića iz Trgovine Tomay i Tkalčić i Janka Stjepušina iz Prve sisačke rukotvornice tamburah. Izjavu je inicirao Milutin pl. Farkaš, tadašnji tajnik Hrvatskog glazbenog zavoda u Zagrebu i veliki promicatelj tamburaške glazbe. Nakon pronalaska ove izjave zapitao sam se kakve su to *pregrađene tambure*, tko je Alphonse Gutschy i zašto su izazvale takvu reakciju javnosti? U početku, kao i inače, imao sam samo kratku biografsku bilješku da je Alphonse skladatelj i glazbenik iz Siska koji je prvi u Hrvatskoj uveo svoje dvoglasne kvintne tambure u vrijeme najveće zastupljenosti tambura Farkaševog

su dva para žica ugođena u *d* za oktavu niže od bisernice i kontrašice. Raspored polja na hvataljci jednak je kao kod bisernice, ali je sam instrument dosta veći. Slijedi II. brač koji je iste veličine i oblika kao I. brač, ali su prve dvije žice koje prate desnu polovicu hvataljke ugođene u ton *d*, a druge dvije žice koje prate lijevu polovicu hvataljke ugođene su u tonu *g*. Drugi brač slijedi melodiju I. brača najčešće u tercama; III. brač je identično glazbalo II. braču, ugođen je jednako i hvataljka mu je jednako razdijeljena, ali ima posebnu melodiju namjenu u tamburaškom orkestru. Farkaševi instrumenti iz obitelji bračeva oblika su kruške (suze) s izduženim vratovima. Tijelo i vrat najčešće su od javora a glasnjača od smreke. Bisernice i bračevi sviraju se trzanjem, potitravanjem trzalicom (terzijom ili perom) i izvode melodische linije. Prvi instrument pratnje je I. bugarija koja ima 4 žice. Prve dvije žice na desnoj polovici hvataljke ugođene su *g*, treća žica *d*, a zadnja žica *h*, dakle u G-dur trozvuku (*h,d,gg*). Glavna zadaća I. bugarije pratiti je melodiju bisernica u suzvucima (akordima). Svira se trzanjem trzalicom sve četiri žice odjednom. Bugarija ima oblik gitare i veća je od bisernica i bračeva. II. bugarija ima četiri žice od kojih su prve dvije na desnoj polovici hvataljke ugođene u ton *d*, treća u ton *h*, a četvrta u *g*; znači, isto u G-duru (*g,h,dd*). Druga bugarija jednako tako služi za harmonijsku pratnju. Oblikom je identična I. bugariji. Najdublji i najveći je instrument u Farkaševom tamburaškom orkestru berde (bas, begeš). Prva žica na desnoj polovici hvataljke ugođena je u tonu *d*, druga žica ugođena je u glasu *d* za oktavu niže, treća žica ugođena je u tonu *g*, a četvrta isto u tonu *g*, ali za oktavu niže. Berde izgleda kao ogromna gitara (veća i od kontrabasa) i svira se jednako kao i kontrabas tako da se instrument drži uspravno. Zadužen je za sviranje bas dionice oštrim trzanjem trzalicom od roga. Bugarija i berde nemaju hvataljku podijeljenu na cijele tonove na desnoj i polutronove na lijevoj strani nego imaju uobičajeno izmjenjivanje kao na suvremenim gitarama. Osim navedenih instrumenata 1897. poznati skladatelj i glazbeni pedagog Milan Stahuljak uvodi čelović (IV. brač), čelo brač, a kasnije i čelo-berde koje je služilo za pratnju i oblika je i veličine kao violončelo. Navedeni instrumenti uvedeni su da bi popunili prazninu između bisernica i bračeva i tamburaškog basa i zadatak im je bio povezati ove dvije krajnosti.

Kako je već spomenuto na početku, 26. 2. 1897. Milutin pl. Farkaš, tajnik HGZ-a, u glavnim dnevnim novinama objavljuje izjavu u kojoj žestoko kritizira Gutschyjevu tamburašku reformu zaključujući da Alphonse Gutschy: "1. upravo nakazuje naše narodno glazbalo, 2. oduzimlje dosadanjam tamburam onaj čisti, otvoreni, zvonki, po tamburu upravo karakterističan glas, 3. onemogućuje svaki dalji obstanak svim postojećim zborovom, jer po njegovom sustavu ne mogu se dosadašnje tambure pregraditi, već bi se morale baciti u peć i sasvim nove naručiti, 4. prieči svaki dalji napredak i uspjeh svojom, krstnicami prenatrpanom

Trnjanskoj školi 1925. Društvo je imalo zapažene nastupe na mnogim manifestacijama, samostalnim koncertima, radio-emisijama i mnoge turneve. Cilj društva bio je skupljati mlade od četiri godine nadalje i njihove roditelje kako bi ih usmjerio prema glazbi i otrgnuo surovom životu zagrebačke periferije. Jedan od često spominjanih najmlađih tamburaša bio je Mirko Gaal, 1934. četverogodišnji dječak kojeg su u tisku hvalili kao odličnog tamburaša koji svira po nota-ma, uspoređujući Lukićeve tamburaše sa poznatim slovenskim dječjim zborom "Trbovljanski slavček". Upravo se 1934. zbor proširio i na odrasle članove i 25. srpnja, izlazi članak u "Večeri" u kojemu se "...svi reflektanti, koji žele svoje slobodno vrijeme upotrijebiti u muziciranju tim našim narodnim instrumentima, pozivaju da se prijave u trgovini Juričko na Trnjanskoj cesti broj 64. Prijave se primaju do 1. rujna, kojim danom počinje i redovno podučavanje." U početku je prostor za vježbanje bio u društvenim prostorijama u Trnjanskoj cesti 90. Ono što je najvažnije, prvi put je u cijelosti primjenjen troglasni kvintni sustav Gutschy 1895-Lukić 1935. Neki instrumenti su bili prerađene "farkašice" vjerojatno različitih majstora, a pouzdano znam da je bilo dosta posebno izrađenih tambura Gutschy – Lukićevog sustava. Jedan takav rijedak primjerak bisernice uspio sam osobno pronaći i kupiti za unuka Alphonsea M. Gutschyja. Instrument je kratke menzure, leđa su kopana od jednog komada drva (kao Farkaševi bračevi), a majstor je mandolinske mašinice prilagodio prepilivši jednu mašinicu tako da dobije po tri žice sa svake strane glave. Tijelo i vrat su od javora, glasnjača od smreke, štitnik glasnjače i hvataljka su od palisandra sa sedefnim ukrasima. Na dnu glasnjače između žičnjaka i konjića utisnut je užareni žig KVINTNI SISTEM GUČI 1895 – LUKIĆ 1935 ZAGREB (TRNJE). Zvuk je nalik napolitanskoj mandolini ali je nešto prodorniji, pogotovo na tanjim žicama. Ugađa se u tri dvostruka glasa *g, d, a* gledajući od debljih prema tanjim žicama. Izrada je kvalitetna jer je ovaj primjerak izradio poznati zagrebački majstor Andrija Sinković (inače najpoznatiji po cijenjenim tamburaški basovima).

ROTD Slavulj imalo je i glumačku sekciju koja je izvodila predstave i igro-kaze, a vježbali su i plesove. Pod imenom ROTD Slavulj prvi put je samostalno službeno nastupilo 17. 11. 1935. u Jeronimskoj dvorani na Trgu Kralja Tomislava 2, ali i prije toga su gostovali kod različitih društava. Koncert je imao vrlo pozitivne kritike u ondašnjem tisku. Ulaznice su se mogle kupiti u trafici na Trnjanskoj cesti 62 i blagajni dvorane. Istaknuo bih zajednički tamburaški koncert u Zagrebu 27. 11. 1938. nakon prve redovite glavne skupštine Hrvatskog tamburaškog saveza, koji se održao u Hrvatskom glazbenom zavodu, a na kojemu su osim "Slavulja" nastupili: TZ Hrvatskog trgovačkog društva "Merkur", TZ Hrvatskog katoličkog djetičkog doma, TZ Matice hrvatskih kazališnih dobrovoljaca, TZ Hrvatskog pjevačkog društva "Radić" i Hrvatski tamburaši orkestar "Zajc". Na

Užareni žig na glasnjači bisernice

idućem zajedničkom nastupu zagrebačkih tamburaških zborova, održanom 7. 5. 1939. u HGZ-u, osim ROTD "Slavulja" i zborova koji su već nastupili na prethodnom koncertu nastupaju: TZ Hrvatskog omladinskog tamburaškog i pjevačkog društva "Naša nada", TZ organizacije HSS VIII. izbornog kotara Kanal-Sigećica i TZ Zadruge kućnih pomoćnica. Jedan od najznačajnijih događaja u djelovanju ROTD "Slavulj" svečano je otvorenje vlastitog doma 12. 3. 1939., kao prvog tamburaškog doma u Zagrebu (moguće i Hrvatskoj), u Ukrinskoj 31 na Trnju (ugao Ukrinske i Usorske). Još je na skupštini društva 1938. donesen zaključak o dizajnu beskamatnog zajma, nakon toga je ishođen desetgodišnji najam zemljišta, a već krajem godine drvena je prizemnica dobila krov i uređena je za rad. Svu brigu oko ishođenja dozvola i izgradnje doma, pa i zidarske i tesarske radeve, preuzeo je osobno zborovodja i osnivač društva Jeronim Lukić. Dom je svečano otvoren pod pokroviteljskom društva "Hrvatska žena" na čelu s gospodom Jelisavom Horvat i predsjednicom Marijom Kumičić. Uprava je nakon toga organizirala svečani koncert, a svaku nedjelju popodne organizirali su čajanku za članove i prijatelje društva. ROTD Slavulj osim skladbi svojih pokrovitelja Jeronima Lukića i Alphonsa Gutschyja izvodilo je redovito skladbe najpoznatijih tamburaških skladatelja poput: Roka Šimunacija, Đure Prejca – Ratkajskog, Augustina Gostničara, Luka Paljetka, Vjekoslava Mutaka, Vinka Vodopivca, Milutina pl. Farkaša, Milana Stahuljaka, Josipa Canića, Vilka Novaka i dr., ali i poznate klasične skladatelje poput Bedřicha Smetane, Vatroslava Lisinskog, Ivana pl. Zajca i drugih. Posveta Tamburaškog doma ROTD "Slavulj" održana je 6. 8. 1939. Dom je posvetio trnjanski župnik Dragutin Kociper koji je održao pozdravni govor o važnosti glazbe za razvoj mlađih. Nakon toga govorila je gđa Terezija Blažeković u ime pokroviteljica Društva Hrvatska žena. Sudjelovalo je nekoliko tamburaških društava. Do 1939. ROTD Slavulj imao je dječji tamburaški zbor, mješoviti pje-

vački zbor, pjevače soliste i kazališne dobrovoljce, a svi članovi su od izgradnje imali pristup domu. ROTD Slavulj slovio je kao jedno od najaktivnijih društava 30-ih i 40-ih godina 20. st. Nakon 1945., što zbog rata, što zbog smrti zborovođe i, pretpostaviti je, povezivanja uz političku aktivnost njihovog zborovođe, društvo se, vjerujem, razišlo. Na mjestu Tamburaškog doma ROTD Slavulj izgrađena je nakon 1945. autocesta Bratstvo i jedinstvo.

Razilaženjem ROTD "Slavulj" završio bih rad o hrvatskim tamburaškim reformatorima Gutschyju i Lukiću, o kojima nikad dosad ozbiljnije nije pisano. Njihova ustrajnost i principijelnost nije bila dovoljna da javnost u potpunosti usvoji njihove reforme, premda su bile potanko razrađene i doprinisile razvoju tamburaške glazbe i kulture 18. i 19. stoljeća. Nažalost, danas još uvijek ne postoji standardizirani tamburaški sustav niti katedra tambure na Glazbenoj akademiji. Većina zabavnih sastava i poznatih tamburaških orkestara koristi srijemski kvartni sustav tambura, rijetki koriste Jankovićev kvintni sustav (najpoznatiji primjer je Tamburaški orkestar HRT-a), a iznimno su rijetko u uporabi stare "farkašice". Ipak, siguran sam da je i Gutschyjeva i Lukićeva reforma doprinijela razvitu tambure, koji traje do današnjih dana.

LITERATURA

- A.V. 1939. "Koncerat i zabava željezničarske organizacije u Zagrebu", Sv. Cecilija. XXXIII/2: 52
Canić, Josip. S.a. Iz naroda za narod. Za pregradj. tambur. sustav obradio: A. M. Alfons Gutschy Op. 51. Sisak
- Celić, Mirko. 1938. "Prva glavna skupština Hrvatskog Tamburaškog Saveza", Hrvatska tamburica. III/ 12: 87-89
- Celić, Mirko. 1939. "Osnutak prve tamburaške župe sa sjedištem u Zagrebu", Hrvatska tamburica. IV/ 3-4: 19-20
- Celić, Mirko. 1939. "Prva skupština hrvatske tamburaške župe u Zagrebu", Hrvatska tamburica. IV/11-12: 70-7
- Dundović, Josip. 1909. Adresar sveobči stanbeni obavjestnik svih oblastih, ureda, društava, zavoda, tvorničara, trgovaca, obrtnika, kućevlastnika i inih stanovnika slobodnog i kralj. Glavnog grada Zagreb. Zagreb: Knjigotiskara Vilima Eisenstädtera
- Dobronić, Antun. 1901. "Stare i nove tambure", Narodni list. XL/96: 1. XL/97:1
- Eisenstädter, Vilim. 1911. Adresar slob. I kr. Glavnoga grada Zagreba. Zagreb: Tisak Nakladne tiskare Vilima Eisenstädtera
- Farkaš pl., Milutin. 1898. Kratka teoretička-praktička uputa u tamburanje po kajdah. Zagreb: vlastita naklada, Dionička tiskara
- Farkaš pl., Milutin. 1898. Kratka teoretička-praktička uputa u tamburanje po kajdah. Zagreb: vlastita naklada, Dionička tiskara
- Farkaš pl., Milutin. 1901. Kratka teoretička-praktička uputa u tamburanje po kajdah. Zagreb: vlastita naklada, C.Albrecht (Jos. Wittasek)

- Farkaš pl., Milutin. 1903. Kratka teoretička-praktička uputa u tamburanje po kajdah. Zagreb: vlastita naklada, Dionička tiskara
- Ferenc, Mitja. Kužatko, Želimir. 2007. Prikrivena grobišta Hrvata u Republici Sloveniji. Zagreb: Počasni bleiburski vod Zagreb
- Polić Kamov, Janko. 1958. Članci i feljtoni, pisma. Rijeka: Izdavačko poduzeće "Otokar Keršovani", svezak četvrti Sabranih djela Janka Polića Kamova
- Ferić, Mihael. 2011. Hrvatski tamburaški brevijar. Zagreb: Udruga za promicanje hrvatske kulture i baštine Šokadija, Zagreb
- Farkaš pl., Milutin. 1890. Kratka teoretička-praktička uputa u tamburanje po kajdah. Zagreb: vlastita naklada, Tisak C. Albrechta
- Farkaš pl., Milutin. 1903. "Priposlano" Hrvatska. Zagreb, 48: 3
- Gajder, D. 1984. "Doktor i narodni tribun" Jedinstvo. 39/1811: 7
- Gutschy, Alfons. 1898. Kako su si pregradjene tambure put u javnost prodrle? Dodatak k Op 28.: Povijest tambure Zagreb: vlastita naklada
- Gutschy, Alfons A.M. 1896. Teoretičko-praktična tamburaška škola – za tamburaše samouke. I. knjiga dio 1. Obći nauk o glasbi. Zagreb: vlastita naklada
- Gutschy, Alfons A.M. 1897. Bisernica – Sbirka pjesama za Brač-solo. Collection Gutschy Op. 23. Sv. I. Zagreb: Nar. zem. glazb. zavod u Zagrebu: Tisak J. Kuzmanna u Zagrebu
- Gutschy, Alfons. 1898. "O pregradjenih tamburah", Preporod. I/5 : 144-157
- Gutschy, Alfons. 1898. "Kratku uputu: Kako valja tamburati?", Slovanski svet. XI/6: 96
- Gutschy, Alfons A.M. 1905. Bisernica – Zbirka pjesama, koračnice i plesova izašlih u paritetama za tamburaški zbor novog i starog sustava ili gudalački kvartet (event. orkestar) priredio za: Brač I. solo. Collection Gutschy. God. XV. Svezak III., Zagreb: A.M. Alfons Gutschy
- Gutschy, A. 1917. "Za budućnost tamburice (odgovor A. Vojkoviću)", Hrvatska prosvjeta. IV/XI-XII: 462-464
- Gutschy, Anton. 1884. Bilješke o obitelji Gutschy. Prijevod s njemačkog na hrvatski jezik po Vjekoslavu, Vladimиру Gutschy-u. Sisak
- Guči, Alfons. 1940. "Još nekoliko riječi o tamburaškim sustavima", Hrvatska tamburica. V/7-8 : 39-41
- Guči, Amir. 194?. 4 ustaške spomen skladbe. Zagreb: Naklada muzikalija Guči
- Hasanbegović, Zlatko. 2007. Muslimani u Zagrebu. Zagreb: Medžilis Islamske zajednice Zagreb, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar
- I.Ka. 1935. "Velika zabava Hrv. Pjev. Društva 'Triglav'", Zagorski list. II/42: 3
- Ilić, Pera Ž. 1955. "Iz početnog razdoblja tamburaške glazbe", Tamburaška glazba. I/1 : 5-7
- Janković ,Slavko. 1956. "Jankovićeve troglasne tambure", Tamburaška glazba. I/5: 33-33; I/6: 43-44
- Janković, Slavko. 1957/8. "Bugarije" Tamburaška glazba. II/5: 56-57
- Jeić, Jadran. 2010. "Tvornica tamburica i ostalih glazbala Terezija Kovačić", Hrvatska revija. obnovljeni tečaj 10/1: 116-121
- Jeić, Jadran. 2010. "Trgovina glazbalima Tomay i Tkalčić" Hrvatska revija; obnovljeni tečaj 10/4: 140-147
- Jeić, Jadran. 2013. "Radionica tambura Andrije Cara i nasljednici", Kaj. XLVI/3: 57-68
- Janjatović, Kolar-Dimitrijević, Koprivica-Oštarić et al. 1981. Zagrebačka općina Trnje u radničkom i komunističkom pokretu i socijalističkoj revoluciji. Zagreb: Institut za historiju radničkog pokreta Hrvatske
- Kolar-Dimitrijević, Mira. 1973. Radni slojevi Zagreba od 1918. do 1931. Zagreb: Institut za historiju radničkog pokreta
- Kolar W., Waltwr. S.a. Tamburaški sustavi – pregled kroz povijest (prijevod). 2.verzija.

Pittsburgh: Croatian Fraternal Union of America

Kolar W., Walter. 1973. A history of the tambura. The tambura in Europe- it's early development. Pittsburgh: Duquesne University Tamburitzans Institute of Folk Arts

Kolar W., Walter. 1975. A history of the tambura. The tambura in America. Pittsburgh: Duquesne University Tamburitzans Institute of Folk Arts

Korać, Vitomir. 1930. Povjest radničkog pokreta u Hrvatskoj i Slavoniji – od prvih početaka do ukidanja ovih pokrajina 1922. godine. Zagreb: Radnička komora za Hrvatsku i Slavoniju u Zagrebu

Kramarić, Franjo. 1938. "Zajednički koncerat zagrebačkih tamburaških zborova". Hrvatska tamburica. III/ 12: 86-87

Kramarić, Franjo. 1939. "Veliki tamburaški koncert u Zagrebu". Hrvatska tamburica. IV/ 5-6: 29-31

Kuhač, Fr. Š. 1906. "Razvitak tanbure i tamburaške glazbe u novije doba", Suvremenik. I/II: 291-296

Kuhač, Fr. Š. 1898. "Za tamburaše" Obzor. XXXIX/223: 3

Lukić, Jeronim. 1921. "Krik očajnika." Željezničar. I/5: 2-3

Lukić, Jeronim. 1922. "Prvomajska riječ strojvodjama Jugoslavije!" Strojovođa. I/ 1: 1-3

I.J.S. prof.ing. 1940. "Važnost prstometra kod tamburanja", Hrvatska tamburica. V/9-10: 54-55

Majer, Vjekoslav. 1962. "Kuća boema i buntovnika", Zagrebačka panorama. II/1-2: 23

Majer, Vjekoslav. 1982. I opet je jedna ljubav umrla. Beograd: Sloboda

Njikoš, Julije. 2011. Povijest tanbure i tamburaške glazbe. Osijek: "Šokačka grana", STD "Pajo Kolaric", Hrvatski tamburaški savez u Osijeku, Grafika

Maroević, Ivo. 1970. Sisak, grad i graditeljstvo. Sisak: Matica Hrvatska Sisak, Muzej Sisak

M. 1935. "Veliki uspjeh malih tamburaša iz Trnja", Zagorski list. II/64: 2

Mutak, Vjekoslav. 1937. "Smrt tamburaškog skladatelja Roka Šimunacij" Hrvatska tamburica. II/1:4-5

Mutak, Vjekoslav. 1938. "Tamburaški koncerti u Zagrebu", Hrvatska tamburica. III/10: 71

Mutak, Vjekoslav. 1938. "Veliki tamburaški koncert u Zagrebu", Hrvatska tamburica III/11: 82

Mutak, Vjekoslav. 1939. "Pripreme za drugi tamburaški koncert u Zagrebu," Hrvatska tamburica. IV/3-4: 18

Mutak, Vjekoslav. 1939. "Posveta prvog tamburaškog doma u Zagrebu" Hrvatska tamburica. IV/7-8: 48

Mutak, Vjekoslav. 1939. "Za koji ćemo se sustav tambura odlučiti?" Hrvatska tamburica. IV/11-12: 71

Mutak, Vjekoslav. 1939. "Druga glavna skupština Hrvatskog Tamburaškog Saveza" Hrvatska tamburica. IV/11-12: 74-75

Zagorski, L. 1940. "Koji ćemo sustav tambura upotrebljavati?" Hrvatska tamburica V/ 7-8: 43-45

Rulitz, Florian Thomas. 2012. Bleiburška i vetrinjska tragedija – Partizansko nasilje u Koruškoj na primjeru protukomunističkih izbjeglica u svibnju 1945. Zagreb: Počasni bleiburški vod

Vukosavljev, Sava. 1990. Vojvođanska tambura. Novi Sad: Matica srpska

Vojković, A. 1917. "Za budućnost tamburice", Hrvatska prosvjeta. IV/VII-VIII: 315-317

Vojković A. 1918. "Za budućnost tamburice (Replika na odgovor A.Gutschyja.)" Hrvatska prosvjeta. V/XI-XII: 440

Vučak, Ivica. 2013. "Dr. Antun Šutina (Suttina)", Liječničke novine. 117/ožujak: 58

v-ć. 1941. "Velika priredba 'Hrvatske žene' za pomoć oskudnima iz Bosne i Like" Novi list. I/164: 14

Anonim. 1895. "Eine von Alfons Gutschy...", Agramer Zeitung. 70/288: 11

Anonim. 1900. "Dr. Antun Gutschy:" Sisački viestnik. I/38: 1

- Anonim. 1902. Hartmanov sveobći popis stanova s podpunim adresarom oblasti, ureda, obrtnika i trgovaca kralj. Slobodnoga i glavnoga grada Zagreba. Zagreb: Tisak i naklada knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Dutsch)
- Anonim. 1915. "Imenovanje", Jutarnji list. IV/1223: 3
- Anonim. 1919. "Upis tvrdka", Narodne novine. LXXX/158: 5
- Anonim. 1921. "Železničari, v organizacijo!" Željezničar. I/1: 1-9
- Anonim. 1921. "Izvještaj sa I. kongresa Saveza željezničara Jugoslavije." Željezničar. I/1: 3-8
- Anonim. 1921. "Željezničari, u organizaciju!" Željezničar. I/1: 2
- Anonim. 1921. "Pravila Saveza Željezničara Jugoslavije", SHS. I/5: 3-4
- Anonim. 1921. "Zemaljska konferencija strojvodstva." Željezničar. I/9 : 1-2, 2-3
- Anonim. 1921. "Konferencija za koaliciju", Željezničar. I/16: 1-2
- Anonim. 1921. "Iz pokreta: Zagreb", Željezničar. I/17: 3
- Anonim. 1922. "Naša akcija", Željezničar. II/ 19: 1
- Anonim. 1921. Državni kalendar Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca za godine 1921 i 1922 – koje su proste. Beograd: Državna štamparija Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca
- Anonim. 1922. "Sastanak povjerenika Saveza u Zagrebu". Željezničar. II/20: 2-3
- Anonim. 1922. "Željezničari su dorasli!" Željezničar. II/ 21: 3-4
- Anonim. 1922. "Sa konferencije u Beogradu", Željezničar. II/ 24: 2-3
- Anonim. 1922. "Zapisnik II. Redovnog Kongresa Saveza željezničara Jugoslavije održanog 14. i 15. Maja 1922 u Zagrebu" Željezničar. II/28: 2-5, II/29: 4
- Anonim. 1922. "Spomen kamen" Strojvodstva. I/2: 5
- Anonim. 1923. "Franz Postrak" Željezničar. III/7: 2
- Anonim. 1923. "Poziv." Željezničar. III/ 10: 4
- Anonim. 1923. "Izbori za bolesničku blgajnu na teritoriju zagreba. Direkcije" Željezničar. III/ 11: 2
- Anonim. 1923. "Skupština podružnice sekcije strojvodja drž. Željeznice u Zagrebu" Željezničar. III/11: 4
- Anonim. 1923. "Željezničarima Jugoslavije!" Željezničar. III/11: 6
- Anonim. 1923. "Izvještaj sa III. Redovnog Kongresa Saveza Željezničara Jugoslavije održanog u Zagrebu na 20.-21. maja 1923. u prostorijama Saveza u Petrinjskoj ulici 40. I. kat." Željezničar. III/ 12: 2-3, III/15: 3-4
- Anonim. 1923. "Za pravo štrajka!" Željezničar. III/ 16:1-2
- Anonim. 1924. Državni kalendar Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca za godinu 1924 – koja je prestupna. Beograd: Državna štamparija Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca
- Anonim. 1930. Sveopći privatni i poslovno-stručni zagrebački adresar 1930. Zagreb: Tisak i naklada St. Kugli
- Anonim. 1932-3. Adresar i Informator grada Zagreba. Zagreb: Gradjanska tiskara (Milan Mostarčić)
- Anonim. 1934. "Trnje ima najmlađega tamburaša", "Večer". XV/4091: 4
- Anonim. 1935. "U Trnju je osnovan dječji tamburaški zbor "Slavulj", "Zagorski list. II/60: 6
- Anonim. 1935. "Koncerat 'Slavulja'", "Zagorski list. II/62: 7
- Anonim. 1935. "Prvi nastup malih 'Slavulja' s Trnja očekuje se s velikim interesom", Večer. XVI/4480: 4
- Anonim. 1935. "Uspjeh malih tamburaša s Trnjanske ceste", Večer. XVI/4490: 2
- Anonim. 1936. "Omladinsko-roditeljsko društvo 'Slavulj' u Zagrebu", Hrvatska tamburica. I/7-8: 59
- Anonim. 1937. "Roditeljsko omladinsko tamburaški zbor 'Slavulj' u Zagrebu", Hrvatska tamburica. II/5: 34

- Anonim. 1938 "Roditeljsko-omladinsko tamburaško društvo 'Slavulj' u Trnju", Jutarnji list. XXVII/9473: 5
- Anonim. 1938. "Roditeljsko omladinsko tamburaško društvo 'Slavulj' u Zagrebu", Hrvatska tamburica. III/2-3: 20
- Anonim. 1938. "Neka služe za uzor", Hrvatska tamburica. III/6: 42
- Anonim. 1938. "Roditeljsko omladinsko društvo 'Slavulj' gradi u Trnju vlastiti dom", Večer. XIX/5269: 3
- Anonim. 1939. "Roditeljsko-omladinsko tamburaško društvo 'Slavuj' u Zagrebu", Hrvatska tamburica. IV/ 7-8: 55
- Anonim. 1939. "Roditeljsko-omladinsko tamburaško društvo 'Slavulj'", Hrvatska tamburica. IV/ 11-12: 82
- Anonim. 1939. "Tamburaški koncert", Večer. XX/5522: 7
- Anonim. 1939. "Osnovana je tamburaška župa u Zagrebu", Večer. XX/5470: 3
- Anonim. 1939. "Djeće društvo podiglo sebi dom na periferiji grada", Večer. XX/5487: 7
- Anonim. 1939. "Zagrebačka tamburaška društva", Sv. Cecilija, XXXIII/2: 55
- Anonim. 1940. "Anketa o tamburaškim sustavima", Hrvatska tamburica. V/ 1-2: 86-90. V/3-4: 11-15. V/5-6: 27-32
- Anonim. 1940. "Hrvatsko Rod. oml. Tamburaško društvo 'Slavuj'", Hrvatska tamburica. V/7-8: 50
- Anonim. 1940. "Slavuljeva' glazbena škola", Hrvatska tamburica. V/9-10: 58
- Anonim. 1940. "Roditeljsko omladinsko tamburaško društvo 'Slavulj'", Hrvatska tamburica. V/9-10: 64
- Anonim. 1940. "Hrvatsko Rod. oml. Tamburaško društvo 'Slavulj'", Hrvatska tamburica. V/11-12: 76
- Anonim. 1940. "Vrtna zabava 'Slavulja'", Hrvatska tamburica. V/11-12: 78
- Anonim. 1940. "Skupština Hrvatske tamburaške župe", Večer. XXI: 5996: 2
- Anonim. 1940. "Koncert 'Slavuja'", Večer. XXI/ 6007 : 2
- Anonim. 1940. "Pred mikrofonom i na pozornici", Radio Zagreb. I/20: 17
- Anonim. 1941. "Hrvatsko rod. oml. tamburaško društvo 'Slavulj'", Hrvatska tamburica. VI/1-2: 11
- Anonim. 1941. "Tamburaška smotra u Zagrebu", Hrvatska tamburica. VI/3-10: 24
- Anonim. 1941. "Hrvatsko roditeljsko-omladinsko tamburaško društvo 'Slavulj'", Hrvatska tamburica. VI/11-12: 34
- Anonim. 1941. "Priredba 'Hrvatske žene za neopskrbljene'". Hrvatski narod. III/238: 4
- Anonim. 1941. "Imenovanja na području Logora Zagreb I." Hrvatski narod. III/207: 5
- Anonim. 1941. "Vrlo uspjela priredba 'Hrvatske žene', Hrvatski narod. III/241: 5
- Anonim. 1954. "In memoriam", Vjesnik u srijedu. III/135: 6
- Anonim. 1957. "Soba s balkonom", Narodni list. XIII/3749: 6
- Hrvatski biografski leksikon. LZ Miroslav Krleža, Knj.5
Izjava. 27. veljače 1897. G-230 Arhiv HAZU
- Matične knjige R,V,U Župe Konjščina CD/DVD 268 HDA
- Status animarum Sisak 1844-1900 M-593 HDA
- Matične knjige R Župe Sv.Križ Sisak CD/DVD 1448 HDA
- Matične knjige R,V,U Župe Sv. Marija Zagreb M-655, M-1265
- Pravila "Udruženja penzionera i penzionera državne željeznice direkcije Zagrebačke" 1925.
HDA
- Pravila "Roditeljsko-omladinskog tamburaškog društva 'Slavulj'" 1935. HDA
- Vjestnik Ministarstva oružanih snaga Nezavisne Države Hrvatske, Osobni poslovi, br. 52 od 23.

studenoga 1944., Zagreb, str. 2454 HDA

Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i Narodnooslobodilačkog pokreta, I-82/551-553, Ministarstvo unutrašnjih poslova FNRJ, Odjeljenje Uprave državne bezbjednosti za grad Zagreb, Predmet: Lukić Jeronim, Ravigur. HDA

Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i Narodnooslobodilačkog pokreta, VI-3/773, spisak pripadnika Tabora X s popisom uplata. HDA

Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i Narodnooslobodilačkog pokreta, VI-9/687-688, Odredba Poglavnika o dodjeli odlikovanja, Zagreb, 6. svibnja 1944. HDA

Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i Narodnooslobodilačkog pokreta, VI-9/711-712, Prijedlog za odlikovanje Lukića, Zagreb, 20. ožujka 1944. HDA

Zbirka građevne dokumentacije, Ukrinska - Dom tamburaškog društva "Slavuj", sign. 3141 HR-DAZG-1122

Gradsko poglavarstvo Zagreb, Imenik zavičajnika 22 921 – 26 950, sign. POLIT 6. HR-DAZG-24
Presuda Kotarskog suda I. u Zagrebu 580/49 Lukić-Lukić, OPĆINSKI SUD I. HR-DAZG-1127

ALPHONSE M. GUTSCHY AND JERONIM LUKIĆ – TAMBOURICA (TAMBOURITZA) REFORMERS

By Jadran Jeić, Zagreb

Summary

In the 19th century's Nineties, Alphonse elaborated his own tamburica tuning system in order to upgrade it and move it to be closer to classical orchestra instruments. This paper is on the first seriously developed application of the chromatic circle of fifths system for tamburica tuning in this geographic area. At first it was a two-part note fifths system, and beginning from 1935, together with his partner Jeronim Lukić, Gutschy introduced a third note and raised the system to be a three-part note fifths system. The reform was largely criticized but the tamburica fans public, until it was finally accepted. Today it is rarely used and in some orchestras only, but it definitely had great influence in the development of tamburica as an orchestra instrument. Prior to this paper nothing has ever been extensively written about the described reform's history and the lives of its founders.

Key words: tamburica system reform; chromatic fifths tuning system; 19th and 20th century tamburica development; Zagreb – master instrument makers